

ISSN:1306-3111
e-Journal of New World Sciences Academy
2009, Volume: 4, Number: 4, Article Number: 1C0099

EDUCATION SCIENCES

Received: February 2009
Accepted: September 2009
Series : 1C
ISSN : 1308-7274
© 2009 www.newwsa.com

Binnaz Kıran Esen
Mersin University
binkiran2002@yahoo.com
Mersin-Turkey

ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE ERGENLERDE İNTERNET BAĞIMLILIĞININ YORDANMASI

ÖZET

Bu araştırmada, ergenlerde internet bağımlılığını, akran baskısı ve algılanan sosyal destek değişkenlerinin ne derece yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Bu çalışma, 2006-2007 öğretim yılında liseye devam eden 15-17 yaş arası 479 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak, "İnternet Bağımlılık Ölçeği", "Akran Baskısı Ölçeği" ve "Algılanan Sosyal Destek Ölçeği" kullanılmıştır. Veriler regrasyon analizi tekniği ile test edilmiştir. Sonuçlar, ele alınan değişkenlerden akran baskısının internet bağımlılığını pozitif yönde anlamlı olarak yordadığını, algılanan aile ve öğretmen desteğinin negatif yönde anlamlı olarak yordadığını göstermektedir. Bağımsız değişkenlerin birlikte ele alındığı çoklu regrasyon analizinde üç değişkenin birlikte internet bağımlılığının %33'ünü açıkladığı görülmüştür. Adımsal regrasyon analizinde de bu üç değişkenin internet bağımlılığını anlamlı olarak yordadığı sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik, İnternet Bağımlılığı, Akran Baskısı, Algılanan Sosyal Destek, İnternet

ADOLESCENTS' INTERNET ADDICTION IS PREDICTED BY PEER PRESSURE AND PERCEIVED SOCIAL SUPPORT

ABSTRACT

In this research the prediction internet addiction obtained by peer pressure and perceived social support is examined. This study is executed in 2006- 2007 academic year on 479 high school students who are between ages 15- 17. The data were collected with "Internet Addiction Scale", "Peer Pressure Scale" and "Perceived Social Support Scale". Data are tested by regression analysis. The results of research shows the facts that internet addiction is predicted meaningfully in positive direction by one of variables "peer pressure" and in negative direction by the other variables "perceived family support" and "perceived teacher support". Multiple regression analysis, it is found that three variables altogether explain %33 of internet addiction. Also it is found in stepwise regression analysis that internet addiction is predicted meaningfully by their three variables.

Keywords: Adolescent, Internet Addiction, Peer Pressure, Perceived Social Support, Internet

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

İnternet, bütün dünyada günlük yaşamın zorunlu bir parçası olarak gelişen ilgi çekici yeni bir araçtır. Sosyal etkileşimde, yükselen etkisi ve dünya çapında anlayışıyla yeni bir çığır açmıştır. İnternetin ortaya çıkışıyla birlikte yükselen bir psikososyal kaygı, problemlili internet kullanımınıdır. İnternetin "zorlayıcı" ve "aşırı" kullanımıyla ilgili popüler kavramlar vardır. Bu kavramlar üzerinde tam bir anlaşma sağlanamamış, tartışılmaya devam edilmektedir. Önerilen terimler arasında Patolojik İnternet Kullanımı (PIU), İnternet İstismarı [1], İnternet Bağımlılığı ve İnternet Sömürüsü/Bağımlılığı [2] bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacına daha uygun olması nedeniyle, internetin zorlayıcı ve aşırı kullanımını belirtmek için İnternet Bağımlılığı (İnternet Addiction) terimi tercih edilmiştir. İnternet bağımlılığı terimi, Dr. İ. Goldberg tarafından patolojik saplantılı internet kullanımı için önerildiğinde bir şaka olarak başlamışsa da günümüzde araştırmacılar tarafından yaygın bir şekilde kullanılmaktadır [3].

İnternet bağımlılığının tanımı hala belirsizliğini korumaktadır. İlk zamanlarda bağımlı kişileri haftada 20 saatten fazla internette zaman harcayan kişiler olarak tanımlanmaktaydı. Ancak bu kullanım bireylerin yaşamına müdahale etmeyen internet uzmanları için yaygın bir durumdur. Bu nedenle genellikle ölçüt olarak internette geçirilen zaman alınmaktadır [4]. Young ve Rodgers (1998), internet bağımlılığını, DSM-IV'deki patolojik kumar oynama için kullanılan tanı kriterlerini internet kullanımına uyarlayarak ayrı bir hastalık olduğunu vurgulamaktadırlar. Young, patolojik kumar oynamayı model olarak kullanarak, patolojik internet kullanımını (PIU) sarhoş edici madde içermeyen içsel kontrol hastalığı olarak tanımlamıştır. İnternet bağımlılığı, internete psikolojik bağımlılık olarak tanımlanıp, internet üzerindeki aktivitelere giderek artan miktarda kaynak yatırımı, çevrimdışı olduğunda hoş gitmeyen duygular, çevrimiçi olmanın etkilerine karşı yükselen tolerans ve problemlili davranışın reddedilmesiyle karakterize edilebilir [5]. Ayrıca internetin, problemlilerden kaçmak için ya da kimsenin kendisine yardım edemeyeceği, suçluluk, kaygı veya depresyondan kurtulmanın bir yolu olarak kullanıldığı belirtilmektedir [6].

İnternet, kişilerarası davranış ve iletişimde çok fazla anlamlı değişime yol açmasına rağmen, kullanımının sosyal ve psikolojik etkileri ile ilgili bilgiler belirsizdir. Yapılan çalışmalar, internetin aşırı kullanımının yalnızlık [5 ve 7], toplum dışı değerlere sahip olma ve düşük duygusal zeka [7] ve depresyonla ilişkili olduğunu [2], aileyle özellikle anne ve arkadaşlarla ilişkilerin kötüleştiğini [8] göstermektedir. Ayrıca, internette oyun oynama, araştırma ve alışveriş için geçirilen zaman arttıkça depresif belirtilerin arttığı [9], sosyal etkileşimin azalmasından dolayı bireyin psikolojik iyilik halinin olumsuz etkilediğini [10], daha problemlili olduklarını [4] ve kullanıcının sosyal, sözel ve akademik işlevlerinin etkilendiğini [11] ortaya koymaktadır.

Ergenler giderek internet kullanıcılarının temel popülasyonunu oluşturmaktadır. Yüksek bir zihinsel olgunluk geliştirememiş olan ergenler, internet bağımlılığı için potansiyel bir grup olarak görülmektedir [12]. Ergenler, kendi sanal dünyalarında tuzağa kolayca düşürülebilir, panik yaşayabilirler ve sonuçta kişisel ve sosyal ilişkileri zarar görebilir [13]. Ergenlik, birçok baskıya açık olunan ve istekli olunmasa da çeşitli faaliyetlerin denendiği bir dönemdir. Özellikle bu dönemde, anne-baba desteği azalırken, arkadaşların desteği artmaktadır. Böylece arkadaşlar ergenler üzerinde daha etkili olmaya başlar [14]. Bazen bu etki baskıya dönüşebilir. Bu da akran baskısı olarak adlandırılmaktadır.

Akran baskısı, bireyin sahip olduğu yaş gruplarının aktivitelerinde bir şeyi yapmak için bireye ısrar etmesi ve cesaretlendirmesi olarak tanımlanabilir [15]. Ergenlerde akran baskısının uyuşturucu, alkol ve sigara içme gibi bağımlılık türleriyle ilişkili olduğu görülmektedir [16, 17, 18, 19, 15, 20, 21 ve 22]. Bağımlılık yapıcı maddelere başlanması ve alışkanlık haline gelmesinde ergenlerin yaşadığı akran baskısının etkili olduğu görülmektedir. İnternet bağımlılığı konusunda ergenlerle ilgili çalışmalarda bağımlılık durumunda ergenlerin akranlarıyla daha az etkileşime girdiklerini ve akran ilişkilerinin kötü olduğu belirtilmektedir [23]. Bu çalışmalar göz önüne alındığında, bir içsel kontrol rahatsızlığı olarak tanımlanan internet bağımlılığının akran baskısı ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada, ergenlerin yaşadığı akran baskısı internet bağımlılığını tahmin etmede kullanılabilecek bir ölçüt olarak araştırılmıştır.

Araştırmanın diğer değişkeni olan sosyal desteğin ruhsal ve fiziksel sağlık ile olumlu bir ilişkiye sahip olduğunu gösteren birçok araştırma vardır ve son yıllarda bu konuda yapılan araştırmalar sosyal ilişkilerin yeterince destekleyici olup olmadığını bireyin algılayışı açısından değerlendirmektedir [24, 25, 26 ve 27]. Ergenlik döneminde algılanan sosyal destek algısı, onların karşılaştığı sorunlarla başa çıkmada ve hastalıklara karşı koruyucu bir güçtür. Sosyal destek, bireye öğüt ve bilgi verme, duygusal destek, maddi yardım, takdir, bireyin sorunlarla başa çıkmasına yardım etme, bireye model olma ve sosyal ilgiyi kapsayan bir kavramdır. Öğrencilerin en önemli sosyal destek kaynaklarını aileleri, arkadaşları ve öğretmenleri oluşturmaktadır [28]. İnternet, bireylerin gerçek yaşamdaki kişiler arası etkileşimi zayıf olan insanlara ihtiyaç duydukları dinamik sosyal destek gruplarını sağlamaktadır. Kişisel bilgilerin değiştirilerek kullanılması veya saklanabilmesi ile bir kişi daha önce hiç görmediği bir başkasının yaşamına katılabilir. Gerçek hayatta alamadıkları duygusal riskleri alabilirler [29 ve 37].

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

İnternet aracılığıyla mevcut olan geçici sosyal destek, kişilerarası ilişkilerin gerçek yaşamda devam edeceğini garanti etmez. Bu nedenle sosyal geri çekilme, aile içi sorunlar ve boşanmalardaki artış, ilişkilerdeki bozulmalar patolojik internet kullanımının önemli sonuçlarından [30]. Bu yüzden bağımlılar, internet aracılığıyla ilişkilerinde doyum sağlamayı devam ettirirken, gerçek yaşam ilişkilerindeki sosyalleşmeler zarar görebilir. Bu bilgiler ışığında ergenlerde internet bağımlılığını gerçek yaşamda algıladıkları sosyal desteğin ve ergenlerin yaşadıkları akran baskısının yordayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, ergenlerin internet bağımlılığını yordamada; yaşadıkları akran baskısı ve algıladıkları sosyal desteğin ne derece etkili olduğunu incelemektir.

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Çalışma Grubu (Participants)

Bu araştırma, Mersin ilinde 2006-2007 öğretim yılında liseye devam eden 479 ergen (256 kız, 223 erkek) ile gerçekleştirilmiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları (Instruments)

Bu çalışmada, ergenlerde internet bağımlılığını, yaşadıkları akran baskısını ve algıladıkları sosyal desteği saptamak amacıyla üç farklı veri toplama aracı kullanılmıştır.

3.2.1. İnternet Bağımlılık Ölçeği (Internet Addiction Scale)

Young (1998) tarafından geliştirilen ve Bayraktar (2001) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan İnternet Bağımlılık Ölçeği, ergenlerde internet bağımlılığını saptamayı amaçlayan altılı likert tipi bir ölçektir. Bayraktar (2001) çalışmasında ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için elde edilen Cronbach alpha katsayısı .91, Spearman-Brown değeri .87'dir. Ayrıca testen alınan puanların regresyon analizinde, model istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($f(11,29) = 26.15, p < .01$). Ayrıca bu çalışmada ölçeğin güvenilirlik için Cronbach alpha katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır [31].

3.2.2. Akran Baskısı Ölçeği (ABÖ) (Peer Pressure Scale)

Kıran (2002) tarafından geliştirilen ölçek, ergenlik döneminde bulunan gençlerin yaşadıkları akran baskısını ölçmeyi amaçlamaktadır. ABÖ'nün iki alt ölçeği bulunmaktadır. Ölçeğin tamamı için Cronbach alpha katsayısı (34 madde) .90, Direkt Akran Baskısı Alt Ölçeği için (19 Madde) .89, Dolaylı Akran Baskısı Alt Ölçeği için (15 Madde) .82'dir. ayrıca test-tekrar test güvenilirlik katsayısı Ölçeğin tamamı için .82, Direkt Akran Baskısı Alt Ölçeği için .74, Dolaylı Akran Baskısı Alt Ölçeği için .79 bulunmuştur. ABÖ'nün geçerlik çalışması için yapılan faktör analizi sonucunda elde edilen iki faktörün açıkladıkları toplam varyans %40, 527'dir. Ölçekten tek bir puan elde edilmektedir. Ölçekten alınan puanların yüksek olması akran baskısının yüksek, düşük olması ise akran baskısının düşük olduğunu göstermektedir [32]. Ayrıca bu çalışmada ölçeğin güvenilirlik için Cronbach alpha katsayısı .91 olarak hesaplanmıştır.

3.2.3. Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASÖD-R) (Perceived Social Support Scale)

Yıldırım (1997) tarafından ergenlerin algıladıkları sosyal desteği ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. 2004 yılında ise ASÖD-R'nin revizyonu yine Yıldırım tarafından yapılmıştır. ASÖD-R'nin Aile Desteği, Arkadaş Desteği ve Öğretmen desteği olmak üzere üç alt ölçeği bulunmaktadır. Ölçeğin geçerlik çalışmasında temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, ASÖD-R'nin Aile Alt Ölçeği (AİD) üç faktörlü (sosyal ilgi ve duygusal destek; bilgi verme ve tavsiye desteği; takdir desteği), Arkadaş Desteği Alt Ölçeği'nin (ARD) tek faktörlü, Öğretmen Destek Alt Ölçeği'nin (ÖĞD) ise iki faktörlü (duygusal destek; bilgi verme ve takdir desteği) 'dür. Ayrıca benzer ölçekler geçerliğinde, ASÖD-R'nin toplam ve alt ölçek puanları ile Beck Depresyon Ölçeği ve Gündelik Sıkıntılar Ölçeği puanları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

ASÖD-R'nin tümüne ve alt ölçeklerine ilişkin güvenilirlik çalışmasında Cronbach alpha katsayısı ve test tekrar test yöntemi kullanılmıştır. ASÖD-R'nin tümü için Alpha= .93, r= .91, AİD için Alpha= .94, r= .89, ARD için Alpha= .91, r= .85, ÖĞD için Alpha= .93, r= .86 bulunmuştur. Elde edilen güvenilirlik katsayıları ASÖD-R'nin ve alt ölçeklerinin güvenle kullanılabileceğini göstermektedir [28].

Ayrıca bu çalışmada ölçeğin güvenilirlik katsayısı tamamı için Cronbach alpha katsayısı hesaplandığında .94, AİD için .93, ARD için .91 ve ÖĞD için .95 bulunmuştur.

3.3. Verilerin Analizi (Analyses ff Data)

Araştırmada veriler SPSS 11.5 programı kullanılarak çözümlenmiştir. Değişkenlerin birlikte internet bağımlılığının ne kadarını açıkladığını belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Daha sonra değişkenlerin tamamının adımsal olarak internet bağımlılığını yordamadaki gücünü sınamak için adımsal

(stepwise) regresyon analizi tekniği uygulanmıştır. Araştırmada hata payı .05 olarak alınmıştır.

4. BULGULAR (FINDINGS)

Araştırmanın amacına uygun olarak yapılan analizler sonucu elde edilen bulgular, aşağıda verilmiştir.

4.1. İnternet Bağımlılığının, Akran Baskısı ve Algılanan Sosyal Destek Değişkenleri Tarafından Yordanması (The Predictive Power of the Variables Peer Pressure and Perceived Social Support in Explaining Internet Addiction)

Akran baskısı ve algılanan aile, arkadaş ve öğretmen desteği değişkenlerinin internet bağımlılığını anlamlı olarak yordayıp yordamadığını kontrol etmek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo. 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Akran baskısı ve algılanan sosyal destek değişkenlerinin internet bağımlılığının ne kadarını açıkladığına ilişkin çoklu regresyon analizi tablosu

(Table 1. Multiple regression analysis for the predictive power of the variables peer pressure and perceived social support in explaining internet addiction)

Yordayıcı değişken	β	Standart hata	R	R2	t	P
Sabit	4,57	7,17	.57,9	.335	.632	.527
Akran Baskısı	.586	.047			12,36	.000
A.Aile Desteği	-.206	.089			-2,309	.021
A.Ark. Desteği	.234	.144			3.073	.002
A.Öğr. desteği	-.264	.073			-3,611	.000

Tablo 1'de görüldüğü gibi algılanan aile desteği ve öğretmen desteği değişkenleri internet bağımlılığını negatif yönde anlamlı olarak yordarken, akran baskısı ve algılanan arkadaş desteği pozitif yönde anlamlı olarak yordamaktadır. Araştırmada incelenen dört yordayıcı değişken birlikte internet bağımlılığındaki değişimin %34'ünü ($R = .34$) açıklayabilmekte, internet bağımlılığındaki değişimin %66'sının ise diğer değişkenlerle açıklanabileceği görülmektedir. Çoklu regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, akran baskısı değişkeninin en yüksek (.586), algılanan aile desteğinin ise en düşük (-.206) regresyon katsayısına sahip olduğu görülmektedir.

4.2. Akran baskısı ve Algılanan Sosyal Destek Değişkenlerinin Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Yordamadaki Gücü (The Predictive Power of The Variables Peer Pressure and Perceived Social Support in Explaining Internet Addiction)

Akran baskısı, algılanan aile, arkadaş ve öğretmen desteğinin ergenlerde internet bağımlılığını yordamadaki güçlerini sınamak amacıyla yapılan adımsal (step wise) regresyon analizi sonuçları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Ergenlerde internet bağımlılığının yordayıcıları olarak akran baskısı, algılanan sosyal destek değişkenlerine ilişkin adımsal regresyon analizi özet tablosu

(Table 2. Step wise regression analysis for the predictive power of the variables peer pressure and perceived social support in explaining internet addiction)

Yordayıcı Değişken	Ana Adım	β	Standart hata	R	R2	F	P
Akran Baskısı	1	.653	.046	.546	.299	203	.000
Akran B. ve A. Öğretmen D.	2	-.297	.068	.570	.325	114.775	.000
Akran B., A. Öğretmen D. Ve A. Aile D.	3	-.186	.088	.576	.332	78,543	.000

Adımsal regresyon analizinde değişkenler sırasıyla analize katılmaktadır. Önce birinci değişkenin, sonra ikinci, üçüncü ve dördüncü değişkenin yordayıcılığı test edilerek her defasında bir değişken daha analize sokularak bağımlı değişkeni yordama güçleri incelenir. Bu araştırmada, internet bağımlılığının %30'unu akran baskısı, akran baskısı ve algılanan öğretmen desteği birlikte %32,5'ini, akran baskısı ve algılanan öğretmen desteği ve aile desteği hep birlikte %33'ünü yordamaktadırlar. Bu değişkenlerin toplam varyansa katkıları .01 düzeyinde anlamlıdır (F3-478=78.54).

Ayrıca bu çalışmada cinsiyetler açısından bakıldığında kız ve erkekler arasında internet bağımlılığını yordayan değişkenler açısından farklar olduğu görülmektedir. Kızlar için yapılan adımsal regresyon analizi sonucunda kızlarda internet bağımlılığını yordayan değişkenler olarak sırasıyla akran baskısı, algılanan öğretmen ve arkadaş desteği bulunmuştur. Bu üç değişken birlikte kızlarda internet bağımlılığının %35'ini (n=256, R= .35) anlamlı düzeyde yordamaktadır. Erkeklerde ise internet bağımlılığını yordayan değişkenler olarak akran baskısı ve algılanan aile desteği bulunmuştur. Bu iki değişken birlikte erkeklerde internet bağımlılığının %30'unu yordamaktadır (n=223, R= .30.4).

5. TARTIŞMALAR (DISCUSSIONS)

Bu alanda daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde çalışmaların daha ziyade internet bağımlılığı tanımlamaya, yalnızlık ve depresyon gibi değişkenlerle arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmaya yöneldiği görülmektedir. Ergenlerin akran gruplarının baskısıyla yaptıkları olumsuz davranışlar arasında okuldan kaçma, risk alma, sigara, alkol, uyuşturucu gibi bağımlılık yapan maddeleri kullandıkları görülmektedir. İnternet kişilerarası davranışlarda ve iletişimde çok sayıda anlamlı değişime yol açmasına rağmen sosyal ve psikolojik etkileri ile ilgili bilgiler yeterli değildir. Weisser (2001), internet kullanımının sosyal ve psikolojik etkilerini kullanıcının teknolojiyi kullanmaktaki amaç ve nedenlerine bağlamaktadır [10]. Bir içsel kontrol hastalığı olarak değerlendirilen [2] internet bağımlılığının kendilerine getirecekleri zararları hesaplamadan ergenler, akran gruplarından gelen dolaylı veya direk baskı nedeniyle patolojik düzeyde kullanıyor olabilirler. Bu çalışmada elde edilen bulgu, internet bağımlılığıyla akran baskısı arasında pozitif bir ilişki olduğu ve akran baskısının internet bağımlılığını yordadığı yönündedir. Daha önceki çalışmalar incelendiğinde direk akran baskısı ve internet bağımlılığı ile ilgili

bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Ancak yapılan çalışmalar, interneti bağımlılık düzeyinde kullanan ergenlerin akran ilişkilerinin iyi olmadığını [8], yakın arkadaşlık kurmakta zorlandıklarını [33], sosyal açıdan soyutlandıklarını [5] ve düşük sosyal beceriye sahip olduklarını ve akran ilişkilerinin bozulduğunu [23] göstermektedir. Akran baskısı yaşayan gençler çoğunlukla kendi istediklerinden çok arkadaşlarının istediklerini yapar ve yaşarlar. İnternetin bağımlılık düzeyinde kullanılması ergenlerin sosyal etkileşim için gereken fırsatları kaçırmalarına yol açmaktadır. Aynı zamanda gelişmelerini olumsuz etkileyeceği için akran baskısına direnme becerilerini geliştirmeleri diğer ergenlere göre daha güç olacaktır. Bunun sonucu olarak ta kişiler arası iletişimin bozulması kaçınılmazdır. Bu açıdan bakıldığında bu çalışmaların elde edilen bulguyu desteklediği söylenebilir.

Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç ise, aile desteği ve öğretmen desteği yükseldikçe internet bağımlılığının azaldığıdır. İnternet bağımlılığına en yatkın olanlar yalnız ve sıkılgan çocuklar ya da okuldan sonra kendisiyle ilgilenecek bir ailesi olmayan çocuklardır [5]. Bağımlı olmayanlar genellikle interneti bilgi toplamak ve mevcut ilişkilerini elektronik iletişim yoluyla devam ettirmek için, bağımlılar ise interneti yeni insanlarla tanışmak, sosyalleşebilmek ve fikir alışverişi yapabilmek amacıyla kullanmaktadırlar [29]. İnternet aracılığıyla bireyler ihtiyaç duydukları sosyal desteği geçici olarak ta olsa internette tanıştıkları kişilerden sağlamaktadırlar. Bu geçici sosyal desteği verenler kişiler arası ilişkilerini gerçek yaşamda olduğu gibi sürdürmek veya o ilişkinin sorumluluğunu almak zorunda değildir. İnternette girilen yeni rollere kendini kaptırmayla birlikte bireyin gerçek yaşamdaki kişiler arası ve ailesel ilişkileri zarar görmeye başlar. Sosyal açıdan dışlanma korkusu olan ve onaylanmaya yüksek düzeyde ihtiyaç duyan depresif kişilerin gerçek yaşamdaki kişiler arası zorlukların üstesinden gelmek için interneti kullandıklarını belirtilmektedir [29]. Bu konuda yapılan çalışmalar da interneti bağımlılık düzeyinde kullanan ergenlerin aile ilişkilerinde ve okul yaşamında sorunları olduğunu ortaya koymaktadır [5, 12, 34, 35, 23 ve 36]. Aynı zamanda Sosyal kayıplar ve aile ile olan çatışmanın artması internet bağımlılığının önemli sonuçlarından [38]. Bu araştırma sonuçlarının elde edilen bulguyu desteklediği söylenebilir. Çünkü ergenler ihtiyaç duydukları sosyal desteği aile ve yakın çevresinde bulunan öğretmenlerinden sağlarsa internet gibi sanal ortamlarda aramazlar. Aynı zamanda bu dönemde anne- babaların ve öğretmenlerinin olumlu yaklaşımı, onları kabulü ve desteği ergenlerin akran gruplarının baskısıyla internet bağımlılığı gibi istenmeyen davranışlar göstermelerini engelleyebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND SUGGESTIONS)

Bu araştırmada sonuç olarak, ele alınan değişkenlerden algılanan aile desteği ve öğretmen desteği değişkenlerinin internet bağımlılığını negatif yönde anlamlı olarak yordadığı, akran baskısı ve algılanan arkadaş desteğinin ise pozitif yönde anlamlı olarak yordadığı bulunmuştur. Yani ergenler, aile ve öğretmenlerinden yeterli desteği gördüklerini düşünüp inanmıyorsa internet bağımlılığı artmaktadır. Benzer bir şekilde akranlarından gelen baskı arttıkça ve arkadaşların desteğini aldıklarını düşünüp inandıklarında da internet bağımlılığı artmaktadır. Bu da ergenler üzerinde akranların etkisinin önemini göstermektedir.

Ergenlerde internet bağımlılığını tahmin etmekte akran baskısı ve algılanan sosyal desteğin önemli olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ergenlik döneminin özellikleri de göz önüne alındığında anne-babaların

çocuklarıyla daha fazla ilgilenmeleri ve onların duygusal ihtiyaçlarını karşılamalarının önemi ortadadır. Bu nedenle anne- baba eğitimine önem verilmelidir. Ayrıca okullarda görev yapan psikolojik danışmanlar, öğrencilerin kişiler arası ilişkilerini geliştirmek ve akran baskısına direnmeleri yönünde özellikle grupla psikolojik danışma çalışmalarına ağırlık vermelidir. Bu konuda yeni çalışma yapacak araştırmacılar da Türkiye örneğinde internet bağımlılığının depresyon, yalnızlık, özyeterlik gibi konular ile ilişkisini araştırmaları bu alandaki boşluğun giderilmesine yardımcı olacaktır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Morahan-Martin, J., (1997). Incidence and correlates of pathological Internet use. Paper presented at the 105th annual meeting of the American Psychological Association, August 18, 1997. Chicago, IL.
2. Young, S.K. and Rodgers, R.C., (1998). Internet Addiction: Personality Traits Associated with Its Development, *CyberPsychology and Behavior*, 1(1), 25-28.
3. Kirallo, L.V., (2005). Internet addiction disorder: A descriptive study of college counselors in four year institutions, Doktora tezi, La Verne Üni, California, USA.
4. Simkova, B. and Cincera, J., (2004). Internet addiction disorder and chatting in the Czech Republic, *CyberPsychology and Behavior*, 7 (5).
5. Nalwa, K. and Anand, A., (2003). Internet addiction in students: A cause of concern, *CyberPsychology & Behavior*, 6 (6)
6. Ferris, J.R., (2003). Internet Addiction Disorder: Cause, Symptoms, and Consequences. [Web Page]. Retrieved November 20, 2003, from the World Wide Web: <http://www.rider.edu/~suler/psycyber/cybaddict.html> adresinden alınmıştır.
7. Engelberg, E. and Sjöberg, L., (2004). Internet use, social skills, and adjustment, *CyberPsychology & Behavior*, 7 (1), 41-50
8. Sanders, C., Field, T.F., Diego, M., and Kaplan, M., (2000). The Relationship of internet use to depression and social isolation among adolescents. *Adolescence*, 35 (138), 237-242
9. Morgan, C. and Cotten, S.R., (2003). The relationship between internet activities and depressive symptoms in a sample of college freshmen, *CyberPsychology & Behavior*, 6 (2), 133-142
10. Weiser, E.B (2001). The functions of internet use and their social and psychological consequences, *CyberPsychology and Behavior*, 4 (6), 723- 731
11. Beard, K.W., (2002). Internet Addiction: Current status and implications for employees. *Journal of Employment Counseling*, 1, 2-11
12. Tsai, C-C. and Lin, S.S.J., (2003). Internet addiction disorder and chatting in the Czech Republic, *CyberPsychology and Behavior*, 6 (6).
13. Hyung Hur, M., (2006). Demographic, habitual, and socioeconomic determinants of internet addiction disorder: An empirical study of Korean teenagers, *CyberPsychology & Behavior*, 9 (5), 514-525
14. Helsen, M.W., Vollebergh. W., and Meeus, W., (2000). Social support from parents and friends and emotional problems in adolescence, *Journal of Youth and Adolescence*, 29 (3), 19-335
15. Santor, D.A.D., Messervey, A.D., and Kusumakar, V., (2000). Measuring peer pressure, popularity, and conformity in adolescent boys and girls: predicting school performance, sexual attitudes, and substance abuse, *Journal of Youth and Adolescence*, 29 (2), 163-182.

16. Shilts, L., (1991). The relationship of early adolescent substance use to extracurricular activities, peer influence, and personal attitudes, *Adolescence*, 26 (103), 613-617.
17. RESOURCE GUIDE., (1996). Values, Influences and Peers. Revised Edition, 16, (Erişim tarihi:05.02.2001)
www.edu.gov.on.ca/eng/document/resource/up.html . adresinden alınmıştır.
18. Barber, J.G., Bolitho, F., and Bertrand, L.D., (1999). The predictors of adolescent smoking, *Journal of Social Service Research*, 26(1), 51-66
19. Dishion, T.J. and Skaggs, N.M., (2000). An ecological analysis of monthly 'bursts' in early adolescent substance use, *Applied Developmental Science*, 4 (2), 89-97.
20. Simon-Morton, B. ve diğerleri (2001). Peer and parent influences on smoking and drinking among early adolescents, *Health Education and Behavior*, 28 (1), 95-113.
21. Esen Kiran, B., (2003) "Ergenlerin akran baskısı düzeylerine ve cinsiyetlerine göre sigara içme davranışlarının incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 3(1), 179-188
22. Razzino, B.E., Ribordy, S.C., Grant, K., Ferrari, J.R., Bowden, B.S., and Zeisz, J., (2004). Gender related processes and drug use: Self-expression with parents, peer group selection, and achievement motivation, *Adolescence*, 39 (153).
23. Harman, J.P., Hansen, C.E., Cochran, M.E. & Lindsey, C.R., (2005). Liar, Liar: Internet faking but frequency of use affects social skills, self-esteem, social anxiety and aggression. *CyberPsychology & Behavior*, 8 (1), 1-6
24. Coyne J.C. and Downey, G., (1991) Social factors and psychopathology: stress, social support, and coping processes. *Annual Review Psychology*, 42:401-425.
25. Ell, K., (1996) Social networks, social support and coping with serious illness: The family connection. *Social Science Med*, 42:173-183.
26. Uchino, B.N., Cacioppo, J.T. and Kiecolt-Glaser J.K., (1996). The relationship between social support and physiological processes: A review with emphasis on underlying mechanisms and implications for health. *Psychology Bulletin*, 119:488-531.
27. Hupcey, J.E., (1998). Social support: Assessing conceptual coherence. *Qual Health Res*, 8:304-318.
28. Yıldırım, İ., (2004). Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin revizyonu, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5 (17), 221-236.
29. Young, K.S., (1997). What makes the internet addictive: Potential explanations for Pathological Internet Use, University of Pittsburgh at Bradford, Paper presented at the 105th annual conference of the American Psychological Association, August 15, Chicago, IL.
30. Young, K.S., (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, Vol. 1 No. 3., pages 237-244.
31. Bayraktar, F., (2001). İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü, Yüksek lisans tezi, Ege Üni., İzmir.,
32. Esen Kiran, B., (2003) Akran Baskısı Ölçeği'nin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 2 (3), 65-79.
33. Mesch, G.S., (2001). Social relationships and internet use among adolescents in Israel, *Social Science Quarterly*, 82 (2).

34. Nichols, L.A. and Nicki, R., (2004). Development of psychometrically sound internet addiction scale: A preliminary step, *Psychology of Addictive Behaviors*, 18 (4), 381-384.
35. Brian, D.NG. and Wiemer-Hastings, P., (2005). Addiction to the internet and online gaming, *CyberPsychology& Behavior*, 8 (2), 110-119.
36. Niemz, K., Griffiths, M., and Banyard, P., (2005). Prevalence of Pathological internet use among university students and correlation with self-esteem, the General Health Questionnaire (GHQ), and disinhibition, *CyberPsychology& Behavior*, 8(6), 562-574.
37. Young, K.S., (1999). Internet Addiction: Symptoms, Evaluation, And Treatment, *Innovations in Clinical Practice*, 17.
38. Odabaşioğlu, G., Öztürk, Ö., Genç, Y. ve Pektaş, Ö., (2007). On olguluk bir seri ile internet bağımlılığı klinik görünümleri, *Bağımlılık Dergisi*, 8 (1), 46-51.